ANY XLIII—BATALLADA 2261 BARCELONA 7 DE SETEMBRE DE 1912

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

CADA NÚMERO 5 CENTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITG, NÚM. 20, BOTIGA BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Fòra de Barcelona, cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50.—EXTRANGER, 2'50

La comedia del Protectorat
o
el poder del nou sultá del Marroc

—Senyor General dels francesos, ¿què'm maneu que s'ha de fer avui?

El Catalanisme unitarista de les dretes

NES declaracions verbals d'en Cambó, fetes a Turquia—y que, pera bé del declarant, voldria creure apòcrifes,—me donen pretext pera comentar una curiosa contradicció de les nostres dretes, y es la de que són unitaristes en lo referent a la política general espanyola, mentres se diuen autonomistes en quant al règim particular de Catalunya. Hi hà dret, doncs, a creure que l'autonomia, en mans d'ells, resultaria un rabiós unitarisme català.—Com a dretes, són, a faisó de totes les dretes, *unitarisants*.—Com a catalanistes, se diuen, a faisó de totes les veritables esquerres, autonomistes.

Un dels signes caracteristics de l'inferioritat humana es el simplicisme, la concepció uniforme y reduida de les coses, y, en conseqüencia, la voluntat de sotmetre les coses a una sola forma típica, a una norma, a una *ortodoxia*. El fonament de les religions, com a fenomen primitiu de les espiritualitats humanes, no es altre. La raó íntima de lo comic, en el sentit de contrast violent ab les normes admeses, no es altre tampoc. Ens burlem dels defectes fisics, en la persona d'altri, perquè'ns sembla sentir la complacencia íntima de no posseirlos, y, tal volta, ens irriten les opinions extranyes, perquè sentim el recel d'una superioritat o d'una rivalitat en el qui les professa y temem la seva victoria...—El cisne d'Andersen, perdut entre les oques, era perseguit a cops de béc, com un esguerrat entre condrets...—Quan les turbes udolen demanant la testa dels heretics o dels anti-idols, udolen contra una mena de faldapantaló esperitual, que'ls altera la norma rebuda, la moda heredada, el dogma estalviador de la terrible feina o mania de pensar... Udolen contra l'home que té les idees o la pell de color negre, el nas en béc o les creencies *en punta;* que *no parla cristià,* com diuen de nosaltres els castellans o com deien, un temps, de tots els extrangers. Udolen contra lo nou, com el burgès s'irrita contra la tela d'en Sunyer o el vers d'en Rubén Darío. Udolen contra la teoria d'un Galileu o la vacuna d'un Jenner o la llei d'un Darwin; com mostren els punys a la nacionalitat sotmesa que's permet sentir, pensar, voler, en una veleitat de lliure examen...—L'historia deplorable de les intolerancies, ont Espanya ocupa, malhauradament, un lloc tan senyalat, es la persecució del cisne humà per les oques humanes, es la persecució del que hi veu, entre'ls cegos, o de Gulliver entre les gents de Liliput.—Estava reservat al senyor Cambó, l'antig propagandista de la llibertat catalana, venir ara a predicarnos les ventatges de l'unitat de rassa, de l'unitat de religió...

El politic ha prevalgut sobre'l català; però aqueix cas del senyor Cambó haurà estat utilissim pera mostrar, ben clara, l'incompatibilitat entre'l concepte d'autonomisme dels pobles arribats a ciutadania (es dir, individualisats), y una concepció conservativa en la política general. La tradició de tots els pobles no ascendits a la percepció y al sentiment de la llibertat es una sumissió gradual de les minories a la llei de les masses; es la derrota del llop, especie noble y superior, per les ovelles, especie inferior; es la reducció de la cantitat a la calitat.—En lo etnic, es l'unitat de rassa, conseguida per tots els medis, fins violant descaradament els pactes de capitulació, com Jaume I ab els alarbs de Mallorca y els Reis Catolics ab els de Granada; unitat de rassa consumada ab aquella expulsió dels moriscs per Felip III, que es, malgrat el senyor Cambó, una de les taques més negres de l'historia espanyola.—En lo religiós, l'unitat catòlica, conseguida també per tots els medis, arribada a les vergonyes inquisitorials y a l'expoliació innominable dels jueus en 1492.—En lo politic, la persecució dels innovadors, en nom del rei, en nom de la patria, en nom de lo que sia, en nom de la forma idolàtrica y consagrada del moment.—Dirieu que la nostra historia es una alternativa d'anatemes de mort o proscripció, fins que la nostra particular varietat humana sia capas de convertirse d'*home simple* (o *rimple*, si voleu) en *home múltiple,* obert a la concepció de les idees generals y a l'amor dels individus que no són com ell, que no porten ja la seva llibrea.

En l'interior de les nacions hi hà un impuls de xenofobia que tendeix a odiar com a extrangers, com a *barbres,* els *extranys* dins el propi pais. La condició d'extranger dins la propia nació es la pitjor de les sorts humanes. Hi hà un odi de castes moral, que impulsa a tenir per malvats, *religiosament,* els *que no van a la nostra missa...*

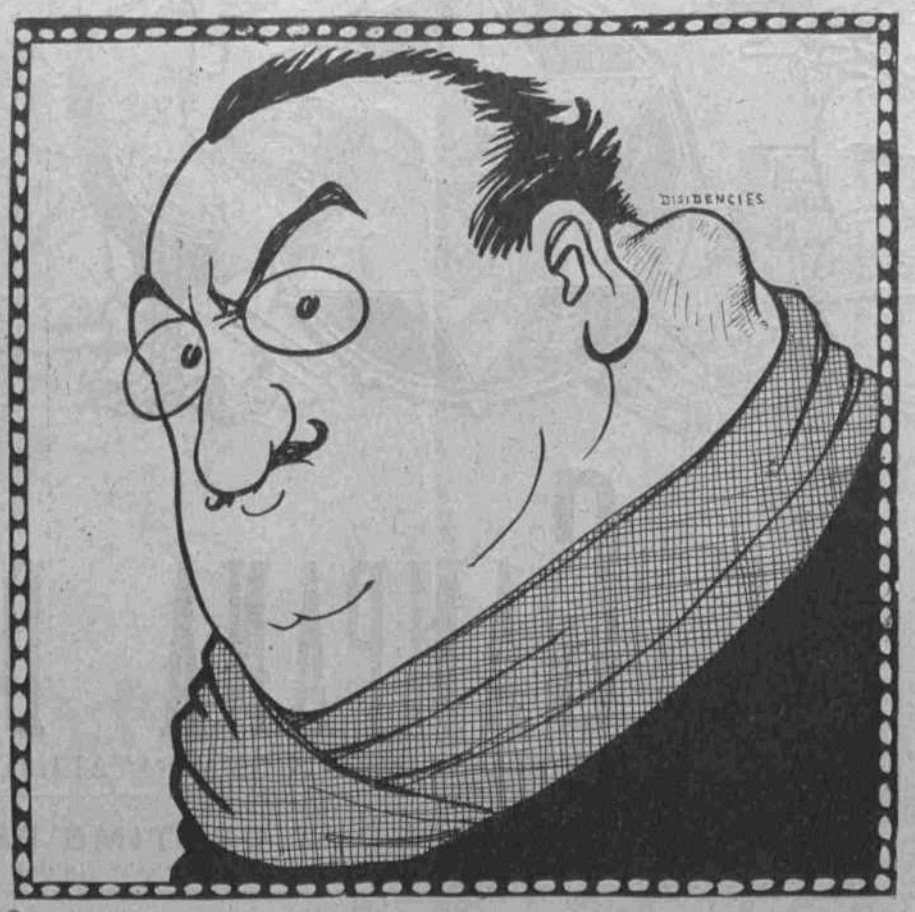
El catalanisme primitiu, com a partit puramment sentimental, va fonamentarse en aqueixa xenofobia; cal dir que'l castellanisme el pagava ab la mateixa moneda...—Per això no ens sembla del tot extrany veure avui aprobar les tradicionals violencies espanyoles d'odi de rassa y religió, a un home que té de sentirse impulsat, com a conservatiu y *realista,* a fonamentar en la rassa y no en la llibertat el catalanisme; a fonamentar en l'unitat religiosa y no en la llibertat la politica general espanyola.

Cal, doncs, que nosaltres, esquerres de Catalunya, aprofitem la circumstancia pera presentarnos com una mera aplicació catalana de l'anti-unitarisme espanyol. Pera nosaltres,—convé que ho sàpiga l'opinió espanyola,—pera nosaltres, el cas de la llibertat o autonomia de Catalunya *no es més* que un aspecte de la llei general de llibertat espanyola. Hi hà un paralelisme intim entre les nostres vindicacions y les de totes les esquerres espanyoles, de totes les esquerres europees, universals; per exemple, entre la secularisació de cementiris o la llibertat de cultes, y l'ús oficial de la llengua catalana o la concessió d'un Parlament català.—En cambi, les dretes anomenades catalanistes imaginen de bon grat la llei privativa de Catalunya com una necròpolis religiosa, com una freda caserna, com una regla conventual, com una ordre monàstica.—L'exemple viu de la campanya contra el presupost municipal de cultura es massa eloqüent.

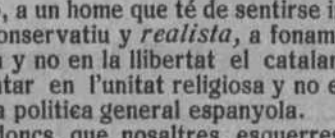
Nosaltres no admetem més que una sola unitat, la de jurisdiccions públiques, pera millor assegurar l'equanim regularisació de totes les llibertats.—Ells, ben al contrari, voldrien pera la nova Catalunya una mena de jurisdicció privada—una més,—pera assegurar la continuació de les antigues unitats...

GABRIEL ALOMAR

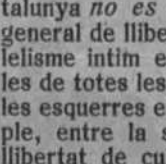
Un mal grà

—No'm sab greu que se'm reventi, no... Lo que sento es que, al reventarse'm ell, també reventaré jo.

Descomposició

L'estat de complet desgavellament en que's troba el partit republicà, fa concebir l'esperansa d'un proxim y redemptor arreglo. Sempre la política ha tingut aquets alts y baixos: mai hem estat tan ensopits com en vigilies de moviments grandiosos y revoltes glorioses. Recordem el 905 y el 909.

Totes les fraccions republicanes sofreixen una tremenda crisis; algunes, com el lerrouxisme, estan en completa descomposició. Segurament que no serà en Lerroux qui menys se'n alegri.

Don Alejandro pot parodiar la frase que ha escrit Gustau Hervè. Els lerrouxistes són la gent de bona fè que s'han cregut les *boutades* o les estridencies del senyor Lerroux. Quan, com a resultat d'aquesta desfeta actual del partit que a Catalunya creà el quefe radical y que s'extengué per tot Espanya sumant les dissidencies de tots els camps, vingui el retorn de cada hu a ses antigues banderes o l'ingrés a l'agrupació que més encaixi ab els seus sentiments, ens trobarem que tothom hi ha guanyat, perquè, després d'un período de generosos ensaigs o d'interessades probes, cada hu farà cap al lloc que li correspon per ses aptituts o per ses inclinacions.

A nosaltres no'ns extranyarà gens ni mica veure al senyor Lerroux en un partit republicà conservador, ben disposat a conseguir evolutivament el triomf de ses idees radicals, colaborant ab les classes conservadores a la prosperitat material del país, gosant la confiansa de la gent adinerada. Si la opinió tingués memoria recordaria un moment de la vida política del senyor Lerroux, en que aquesta confiansa la tenia de la dreta y de l'esquerra. Dirigia *La Publicidad;* tenia a la seva devoció a tot el republicanisme conservador barceloní; els comerciants li encarregaven la defensa a les Corts dels seus interessos y eren aplaudides entusiastament algunes campanyes brillants, com, per exemple, la feta a favor de les admissions temporals dels blats que tant interessava als farinaires. Si tingué *aquell moment* en Lerroux, quan encara anava a peu, ab el mocadoret al coll, ¿per qué no pot tenir ara, que va en automobil, *una vida definitiva* d'home d'ordre? Pot continuar essent radicalissim en idees y entenimentat en els fets, impulsador de negocis y creador de riquesa, prudent en l'acció y tan republicà com sempre, per més que diguin els que encara tenen a l'ànima l'equivocat concepte de que no potser bon republicà l'home que no beu aiguardent o té més de tres pessetes.

En Lerroux, republicà conservador, pot esser util a la causa de la llibertat, y la gent del seu partit podrà tornar a nodrir les files del federalisme historic, o, els més moderats, les del reformisme. Y la massa treballadora, lliure de la sugestió que exercia sobre d'ella el popular Lerroux, podrà dedicarse a la tasca renovadora, quasi verge encara a Catalunya, de crear un partit socialista sà, robust y ben organisat, que pugui substituir gallardament en la lluita, pera la renovació de la societat, a la migrada acció del momificat partit republicà espanyol.

Es vergonyós que mentres el socialisme avensa victoriós a Alemanya, invadeix el govern a Fransa, reb formidable impuls a Anglaterra, imposa la llibertat y els drets individuals a Bèlgica, y triomfa a tot arreu, visqui a Espanya y especialment a Catalunya, una vida tan migrada que'l fa vegetar sense voluntat, essent l'un dia esclau d'un home y l'altre dia instrument de boges violencies.

Miremsho tot ab ulls d'esperansador optimisme, y esperem que la descomposició dels actuals partits republicans y la desfeta del lerrouxisme sigui preludi d'uns temps nous de redempció definitiva.

JEPH DE JESPUS

Com que la por es el major suplici dels tirans, el crim més vituperable als seus ulls es folshi por.— *B. J. Say.*

DON Josep Canalejas, director de la companyia que actua en el *Teatre de la Situació,* ha publicat ja el cartell anunciador de la pròxima temporada.

El personal, per ara, serà el mateix que ha fet la campanya de primavera. García Prieto, Navarro Reverter y Luque com a primeres parts; Alba, Villanueva, Arias, Barroso y Pidal com a parts secundaries; en Romanones a l'Administració, en Montero Ríos a la taquilla y en Weyler... al aguait.

¿Obres? A més de les del repertori—aplaudides y xiulades—continuarà explotantse el *Projecte de Mancomunitats,* alternant ab *Els nous pressupostos,* y s'estrenaran els següents drames y comedies:

Tractat ab Fransa,
Llei d'Associacions,
Llei de la supressió dels Consums, y
Abolició de la llei de Jurisdiccions.

(Aquesta última, ab música y algunes escenes ballables).

La temporada s'inaugurarà definitivament, estiguin com estiguin els ensaigs, el dilluns 7 d'Octubre.

Queda obert l'abono.

Preus, els de costum.

Escàndols y desenganys, els de costum, també.

L'emperador d'Alemania ha anat a Suissa.

¿Per què hi ha anat?

¿Per veure còm funciona una república?

Si aquet ha sigut realment l'objecte del seu viatge, cap necessitat tenia el kaiser de molestarse agafant el tren.

El funcionament d'una república prou que l'hi ensenyaran, tal volta sense tardar gaire, els seus mateixos subdits.

De política catalana.

Avensen activament els treballs preparatoris de l'Assamblea Nacionalista que ha de celebrarse a Tarragona el diumenge dia 6 del próxim Octubre.

Pot ja donarse per segur que's contractarà un vapor que, sortint del nostre port, arribarà al de Tarragona en hora oportuna pera que'ls expedicionaris puguin assistir a l'Assamblea.

***

El xampany d'honor que alguns elements de l'Unió F. N. R. volen oferir als senyors Layret y Bastardas tindrà lloc definitivament el dijous, dia 12.

S'assegura que l'acte, al qual no hi mancaran les principals figures de la democracia nacionalista, resultarà un aconteixement.

***

Cumplint l'acort pres en l'Assamblea de l'Unió F. N. R. celebrada el 18 d'Agost, la Comissió al efecte nomenada convida a tots els correligionaris de 18 anys per amunt a inscriure's en el nou cens del partit.

L'inscripció, que va obrirse el primer del corrent, quedarà tancada per tot el dia 15.

Després de recordar que cada ciutadà que s'inscrigui vindrà obligat a pagar 10 centims per mes, corresponent al de Setembre la primera quota, creiem ociós advertir que en tots els centres del partit s'admetràn inscripcions dintre del indicat plasso.

Lo de Cullera encara's belluga.

S'assegura que'l diputat per Valencia senyor Azzati, aixís que s'hagin obert les Corts, portarà altra vegada l'assumpte al Parlament.

¿Què deurà dir l'antic admirador de don Alejandro y avui anti-lerrouxista decidit?

Sigui lo que sigui, s'esperen ab molta curiositat les noves manifestacions del director de *El Pueblo.*

Crònica negra.

Al carrer Major de Gracia, el dimars, un automobil que corría com un mal esperit va matar a una pobra nena de dotze anys.

Y lo més repugnant es que, segons diu un diari, el conductor del auto, després de cometre l'horrible homicidi, sens dubte pera estalviarse mals-de-cap y amoinos, *tractà de seguir la marxa.*

Aquets veícols assessins busquen un conflicte que es molt possible que un dia esclati, alcansant proporcions per ningú imaginades.

Convé no oblidar que, com digué en Ramir de Maeztu, que té motius pera estarne enterat, una de les principals causes de la darrera gran vaga dels miners inglesos va ser la insolencia dels 30.000 automobils que, burlantse de la mi-

seria dels pobres obrers, corren a totes hores, alsant nuvols de pols, per aquelles carreteres.

Aquet dia ¡aconteixement extraordinari! varen trobarse reunits a Madrid tots els ministres del actual Govern.

Com que això feia moltes setmanes que no succeia, en Canalejas, sempre oportú, va tenir una bona pensada.

—¿Saben—va dir—què podriem fer, abans del consell? Arribarnos fins al Hotel Ritz, a veure si hi ha una taula aont hi càpiguen comodament nou persones.—

Y així va ferse.

Sembla que'l banquet va ser una cosa admirable.

En cambi, el consell que va celebrarse després del tiberi sigué lo més ensopit del món.

Fins s'assegura que va haverhi un ministre que, distret qui sab ab què, un moment, en comptes de demanar la paraula, va dir:

—¡Demano la forquilla!

La quitxalla lerrouxera, aqueixos marrecs que juguen a fundar casinets revolucionaris y a publicar periodics radicals, estan a punt de llensar al carrer un nou setmanari que's titularà *La Protesta*.

¿La Protesta?

Una pela que endevinem de què protestarà molt aviat.

¡Del quefe!

Dialeg d'actualitat, entre en Canalejas y el ministre de la Governació:

—¿Què passa, amic Barroso?

—.....

—No passa res en aquets temps de calma estiuenca, ¿veritat?

—¡Prou, que passa!

—¿Què?

—Ens deixen *passar* a nosaltres... ¿Vostè creu que es poc passar, senyor President?

Veient que la religió catòlica comensava a decaure sensiblement, va exclamar, un dia, el gran Voltaire:

—Me sab greu que l'Iglesia se'n vagi a terra, perquè, després, ¿de què'ns podrem burlar?

—No us faltarà ocasió de fer broma—li respongué un amic.

—¡Cà!—replicà'l filosop.—¡Fòra de l'Iglesia no hi hà salvació!

Farena (Tarragona), 27 d'Agost.

Tenim en aquet poble un escarabat piloter tan divertit que'l proxim passat diumenge, en la missa major, les emprengué contra LA CAMPANA DE GRACIA y altres periodics lliberals, dient que aqueixa prempsa condueix a «l'anarquia y al socialisme», y que en la casa que entren, corrompen els cossos y les ànimes dels que'ls llegeixen, deixantlos en estat d'anar a l'infern.

Recomanem a dit carboner que no's cuidi més de nosaltres ni de nostres *campanes*, que nosaltres tampoc ens cuidem d'ell ni de les seves, sinó ens veurem obligats, una altra volta, a posarlo de batall dintre la nostra, cosa que facilment pot evitar.

Port de la Selva, 1 de Setembre.

El nostre Arcalde s'ha tornat un progressiu de cap a peus; com a mostra, va la seva grrrran pensada.

Així com les persones cultes y ben educades, el dia que s'ha de rebre un foraster o amic en llur casa, procuren tenirla lo més estetic possible, pera demostrarli llur simpatia y bona rebuda, el nostre Arcalde ho fa al revés. Durant la festa major va deixar que la bruticia entrebanqués arreu, ab una flaire que tapava els pulmons, y, passada la festa, s'ha gastat tot lo del pressupost pera netejar lo més necessari, deixant que tot l'any quedem bruts, en perjudici de la salut pública. ¿Eh, quina pensada? ¡Llàstima de vara, que no pugui servir com an els... quan no volen creure!

Com cada any—això ja es costum—se confeccionen els pressupostos a gust y criteri del secretari, que fa molts anys administra y governa nostra malhaurada vila. Nosaltres pensavem que, ab els elements nous que entraren aquest any, deixarien aquesta vella costum y voldrien intervenir, ab bona intenció, en aquesta obra interessada y necessaria pera'l progrés de la població. Tenim entès que en Rafelet, Cerveras, P., ja han donat llur conformitat; y això que són un desastre; que, d'aprobarse, la població pagarà molt més, pera no veure res.

¿No hi haurà un home que s'oposi an aquet despilfarro? Vos, Abras; vos, Celestino, ¿no ha arribat l'hora de fer sentir la vostra vèu, ja que als abans dits el corvall ja'ls ha enrocat?

Sant Pere de Riudevitlles, 1 de Setembre.

Molt distingit senyor Arcalde: les presents ratlles són pera testimoniarli el mal efecte que ha causat la proposició de vostè en la discussió dels pressupostos, puig no s'explica la seva frescura de voler fer un *matadero*, aumentant mil o dues mil pessetes el repart.

Els que no devem cap centim, tenim de dirli que, en lloc de voler aumentar el repart, prefeririem que fes pagar els atrassos de consums; d'aquesta manera, que es tal com varen dir els cinc regidors del Centre, ja's podria comensar el *matadero*. Y, ara, senyor Arcalde, deixis d'amenassar de que, si vostè vol, el *matadero*'s farà. Si ve el senyor Inspector y així ho exigeix, ja's podrà suposar de qui es la culpa. Deixis de tonteries, no entrabanqui l'administració, que aqueixos cinc homes li donaran una llissó: se faran fonts, *matadero* y altres millores, sense molestar als que ho tenen de pagar. Y, pera acabar, si té res pera dir, no ho fassi ab anonims, que no contestaré; dongui la cara, y ab satisfacció'm trobarà al número 6 del carrer Major.

Lloret de Mar, 2 de Setembre.

Lo que passa, d'un quant temps ensà, en aquesta desgraciada vila, es pitjor que taca d'oli. En menos d'un any han mort dues persones honorables, les quals havien desempenyat el carrec de secretaris municipals, ab acert y simpatia de l'immensa majoria de veins.

Però avui, després d'aquesta penosa desgracia, ens ha vingut una plaga pitjor que'l còlera morbo a suplir aquesta *breva* de secretari d'una vila que té moltes rendes y llegats pera administrar, un tránsfuga de tots els partits politics y célebre personatge que, segons se diu a *tutti voce* per allà al camp de Tarragona, va deixar fondos y grats records...

Per avui sols direm a qui interessi, ¿per què no's supleix aquesta plassa en la forma ordenada per la llei, o sia per concurs y rigorós ordre titolar?

No comprenem còm un empleat pugui tenir tants privilegis, desempenyant dos carrecs a la vegada, com són el de secretari municipal y director pera urbanisar els carrers y plasses, tots dos carrecs incompatibles, per no reunir l'*aprofitat* empleat les condicions degudes.

Y, si no, ¿podria dirnos el senyor Dervall, Arcalde dimissionari, per què ha renunciat la vara, alsant el domicili, pera anar a viure a Barcelona ab més tranquilitat? ¿Es qüestió de delicadesa? ¿Es que no ha volgut servir de *mingo* al mal cacic? El temps desxifrarà l'incògnita. Y, quan sia oportú, fins les pedres sentiran la vèu de l'humil campaner, que vol bona administració y justicia catalana.

Camperola

—Y, si no's cullís mai més vi, ¿còm s'ho farien, avi, pera dir la missa?

—¡Els capellans, rai!... La dirien ab aiguardent.

El mal exemple

DIALEC SEMI-HISTORIC, SEMI-INFUNDIÓS

(El Resident francès y el nou sultà del Marroc, Muley Yussef, en el palau imperial de Fez.)

Muley (saludant al Resident ab molta reverencia.)
¿Esteu ocupat, Senyor?
Resident. Digues. ¿Què se t'oferia?
Muley. Us volia demanar
un favor.
Resident (amable). ¿Un no més? ¡Vinga!...
Ab mi no hi gastis embuts.
Muley. Doncs... allà và. ¿No'm podriau
aceptar la dimissió
del carrec que l'altre dia
me vareu encolomar?
Resident. (molt sorprès):
¡Nom de Dieu!... ¿Però es possible
que ja te'n hagis cansat?
Muley. Sí. Arrenqueume aquesta espina.
Reconec que no he nascut
per governà a la morisma
y... bé prou que'n trobareu
de sultans aptes y dignes,
en les ramificacions
de la nostra gran familia!...
Resident. Però ¿perquè així's llensar
l'investidura magnífica
que t'hem donat? ¿Quins motius
a deixà el trono t'inciten?
Muley (després de vacilar un moment):
¿Quins?... Vaig a parlarvos clar.
El correu d'aquet mitg dia
m'ha dut carta del Hafid,
y en ella... ¡si vos sabiau
lo que'l meu august germà
en termes coberts m'explica!...
Diu que Fransa es un edén;
que's poden donar cent vides
per passarhi sols un jorn;
que les mil y una delicies
del nostre vell paradís
resulten bromes ridícules
comparades ab allò;
que... vaja, París me crida
y vull anarhi ¿sentiu?,
vull anarhi a passà uns dies,
o uns mesos, o uns anys ¡quí sab!...
Resident (ab sorna): L'idea'm sembla plausible,
però ¿ja tens els diners
que per això's necessiten?
¿Ja sabs que'ls plers, a París,
són una cosa carissima?...
Muley (ab la major convicció):
¡Oh!... Fransa me'ls pagarà.
Resident (rient): ¡Ah, murri! ¿D'això't refies?
Muley. ¡Aiai!... Al meu germà Hafid
¿no li vau dar cent mil lliures
y, además, no li heu promès
pagarli tota la vida
una pensió regular
perquè pugui divertirse?
¿Per què no heu de fè'l mateix
per mi?... La Fransa es molt rica.
(Decidintse de cop.)
Nada, doneume un paper...
¡vull abdicar!...
Resident (rient, apart): ¡Y ho faria!...
(Alt): Mira, noi, ja hem perdut prou
el temps. Aquí no s'abdica
sense el meu consentiment,
¿ho sents, Muley... Pallaringues?...
Muley (picant de peus y insistint):
¡Jo vull fer com mon germà!...
Resident. ¡Hola! ¿Es a dir que repliques?...
(Clavantli una puntada de peu.)
¡Arri, al trono desseguit!...
(Girantli les espatlles ab tota tranquilitat.)
¿Què s'ha pensat aquet ximple?...
Nosaltres, que'ns hem cregut
que això té que sê una vinya!...
Pagant sultans y sultans,
encara potsê hi perdriem...

C. GUMÀ

La mortalitat y les classes socials

L'organisació capitalista de la societat humana té alguns aspectes que per sí sols justifiquen l'irritació dels obrers en la lluita social. Hi hà en la vida proletaria tals miseries, tals angoixes —afegides a les miseries y a les angoixes comuns a tot el llinatge humà,—que per sí soles basten pera condemnar el règim que les produeix.

Ab una organisació racional del treball y ab una equitativa distribució dels productes, el maquinisme hauria rebaixat la jornada de feina a unes poques hores diaries. El *surmenage*, l'aixafador excés de treball, hauria desaparegut. Però l'egoisme del capital ha desviat els efectes socials del maquinisme y li ha llevat quasi totes les grans ventatges que pera la classe obrera oferia.

Sotmesos a un treball excessiu, els obrers presenten una xifra de mortalitat molt més alta que les demés classes socials. La veritat es aquesta: l'actual règim social els escursa la vida. ¿No n'hi hauria prou ab això sol pera motivar les revoltes reivindicadores del proletariat? Vida penosa y vida curta: tals són els efectes que sobre'ls obrers produeix la desigualtat social.

Les estadístiques ens ho proben ab una forsa que no deixa lloc a contradiccions ni a excuses. Agrupats els homes per classes socials, se comproba d'una manera constant que la mortalitat obrera es molt més forta que les de les altres categories.

No tenim a mà estadístiques espanyoles. No sabem si a Espanya se fan tal mena d'estadístiques. Però en tenim sota'ls ulls unes de franceses. Pera'l cas es igual. Són unes estadístiques relatives als anys 1907 y 1908, que fa pocs dies comentava *L'Humanité*. Com que són instructives, interessants y punyentes, a continuació les reproduim:

Nombre anyal per terme mitg de defuncions per cada 10.000 habitants de cada edat del sexe masculi.

Edat en anys	Patrons	Emplents o dependents	Obrers
25 — 29	62	80	72
30 — 34	67	95	95
35 — 39	75	110	117
40 — 44	89	131	159
45 — 49	115	180	208
50 — 54	140	227	261
55 — 59	206	330	372
60 — 64	287	470	487
65 — 69	487	702	757
70 — 79	1.073	1.224	1.543
De 80 en amunt	3.889	3.201	5.355

Les diferencies són grandíssimes. Innegablement, el treball—en sa excessiva proporció actual,—mata...

Entre les dònes obreres, precisament perquè no's dediquen, en sa gran majoria, a treballs tan aixafadors com els homes, les diferencies no són tan grosses, però també existeixen. Aquí van les xifres corresponents:

Edat en anys	Patrones	Empleades o dependentes	Obreres
30 — 34	67	69	92
35 — 39	64	67	98
40 — 44	75	83	116
45 — 49	92	111	135
50 — 54	118	144	164
55 — 59	169	209	203
60 — 64	266	333	288
65 — 69	439	577	431
70 — 79	1.026	1.323	980
De 80 en amunt	3.827	3.641	3.690

Com se veu, se pot calificar d'*homicida* al règim capitalista. Es indubtable que mata els obrers. Els uns de cop, per accidents; els altres, poc a poc, per l'afebliment de la salut y de les forses físiques.

El diputat socialista Compère-Morel diu, ab raó, que aquestes xifres proben que'l règim capitalista es un element de destrucció. Y afegeix:

«Els productors de totes les utilitats socials estan de tal manera avesats a donar una suma de treball sobrehumana y extenuant, que'ls sembla del tot natural fadigarse cada dia fins a l'aniquilament complert, sense pensar un sol instant que llur organisme així's agotat se destrueix ab major rapidesa per no tenir ni els medis ni el temps de treure del confort, del benestar y del repòs, les forses que perden».

Tots els vuids humanitarismes de les religions no han evitat en llargs sigles aqueixes infamies socials, no han impedit l'explotació brutal dels homes. Haurà calgut, pera atenuarles primer y pera suprimirles després, que vinguessin y s'obrissin camí les idees calificades de disolvents, pe'l criminós egoisme y per la monstruosa inconciencia de les classes conservadores.

A. R. y V.

Que segueixi en el «banquet»

A que no una figura ab credit y autoritat suficients pera posar cada cosa en son lloc, s'alsa en mitg de la desfeta lerrouxista un edifici que, si denota fins a quin punt ha sapigut el quefe *pseudo* radical enriquirse y pujar la seva posició social, porta en els seus fonaments l'enfonzada més grossa que en l'historia dels partits politics pugui registrarse.

Ha acabat, el lerrouxisme, malament. Ningú, a l'iniciarse en la vida pública, hauria dit que tant predicar revolució a tot drap, tant amenassar y engegar paraules groixudes, havia de servir un dia pera que's convertís el quefe en guardià de l'ordre y en fiscal servidor dels interessos que ab tant dalit se combatien.

Ha acabat malament el lerrouxisme, que res significa, en aquet cas, el fet de que a l'esquena d'uns milers d'homes ben intencionats s'hagin enriquit unes dotzenes de bretols que en les corporacions populars saberen pescar carrecs.

El *Banco de Obras y Reformas*—creiem que aquet es el nom de l'entitat financiera que en Lerroux acaba de fundar—constituirà als ulls dels més obcecats el darrer acte d'aquesta comedia ridícola y sangnant a la que, baldament hagi sigut en calitat de senzills espectadors, uns y altres hem assistit.

Tenim al davant el cadavre del lerrouxisme bullanguer, preconisador de tota violencia, irrespectuós y busca-raons.

El lerrouxisme historic, fet d'antipaties y odis a la nostra terra, se troba avui en plena descomposició. Políticament, res s'alsa al seu costat que, dintre d'un plasso més o menos

llunyà, permeti entreveure una reorganisació d'aquesta massa d'inadaptats, que constituiren sempre el seu principal element.

El *Banco de Obras y Reformas* serà el panteó del lerrouxisme.

En Lerroux accionista, propietari d'automobil, amic y associat de la gent adinerada, podrà, si vol, riure's y mofarse de la massa senzilla dels seus correligionaris, que no s'expliquen certs cambis de conducta, ni certes acomodaticies actituts.

L'opinió pública, l'opinió imparcial, la partidaria de la justicia seca, no està per *Bancos*, ni respecta fortunes, tractantse d'en Lerroux.

D'aquí que, a despit de quant fassi pera sincerarse y desentendre's del seu passat, mantingui al quefe radical en el *banquet*.

X. X.

Entre'ls que tenen què perdre no hi busqueu homes intrepits.—*Napoleón I.*

REPICS

ONA l'hem feta!

Diu un telegrama de Mallorca:

«Un incendi ha destruit completament la capella de Sant Bernat de la catedral de Palma.

»Entre'ls molts objectes, tots valiosissims, devorats pel foc, hi figuren varis òssos de sants.»

Però, aquets sants ¿en què pensen?

Ab l'influencia y el poder que tenen, ¿còm diable toleren que'l foc destrueixi impunement els seus òssos?

¡Tan facil que'ls deuria haver sigut fer entrar, en el moment del sinistre, una màniga d'aigua a la capella o, quan menos, avisar als bombers un' hora abans de declararse l'incendi!...

Ara sí que això de la segona Exposició Universal de Barcelona va de serio.

Un diari ha explicat ja tot el plan.

L'Exposició se celebrarà a la coneguda y acreditada montanya de Montjuic.

Y diu que pera que's puguin comensar les obres, no més falten aquestes petites frioleres:

Enderrocar el castell que ocupa el cim de la montanya;

Tapar els espantosos precipicis que adornen molts dels seus indrets, y

Suprimir el cementiri del Sud-oest, trasladantlo, pedra per pedra, ninxo per ninxo y òs per òs, a un altre punt aont no fassi nosa als expositors.

De manera que això són faves comptades.

La segona Exposició Universal de Barcelona pot donarse com un fet.

Ja'ns hi trobarem qualsevol diumenge a la tarda, ¿eh?

Sembla que'ls jaumistes valencians pensen venir en batalló armat a Barcelona, ab l'intent de fer una visita de compliment als seus correligionaris.

La data de l'excursió, segons progecte, serà per la Mercè.

¡Ah!... Respirem... ¡Per la Mercè rai, que plou!

Se'ls mullarà la pólvora y els trets els faran *figa*.

Són molts els catolics barcelonins que han anat al Congrés Eucaristic de Viena.

Entre les manses ovelles expedicionaries, dirigides pel doctor Laguarda, hi havia un capellà rodanxó que era despedit per la seva majordona.

—¿Què'm portarà, mossèn Pau?—feia ella.

—Ja t'ho pots pensar, dòna... Lo més tipic de Viena: un panet y un llit.

S'ha publicat un follet en defensa de l'ex-emperador don Alacandro.

Porta per titol *Lerroux y sus enemigos*.

Ja poden suposar els amables llegidors quins són aquets *enemigos*.

Els pobres.

¡En aquet món no's pot ser banquer... per cap diner!

Els flamants reformistes de Barcelona s'estan constituint ab tanta febre que semblen uns mals-esperits.

¡Quin modo de treballar y de triplicarse!

Menos mal que, al cap d'avall, ens portin la República, els tals reformistes.

Y, si no'ns porten la República..., la *Reforma*, que també la necessitem prou, els barcelonins.

Els veterans carlistes han traslladat el seu domicili social a la Baixada de Santa Eularia.

Ja feia temps que ho veniem pronosticant...

Que això del carlisme aniria de *baixada*.

Ha sortit cap a Cádiz y ab rumbo a les Amèriques, el cardenal Netto.

El vapor en que ha embarcat du per nom *Lleó XIII*.

¡Enormitat!

¡Un cardenal pujant damunt d'un Sant Pare!

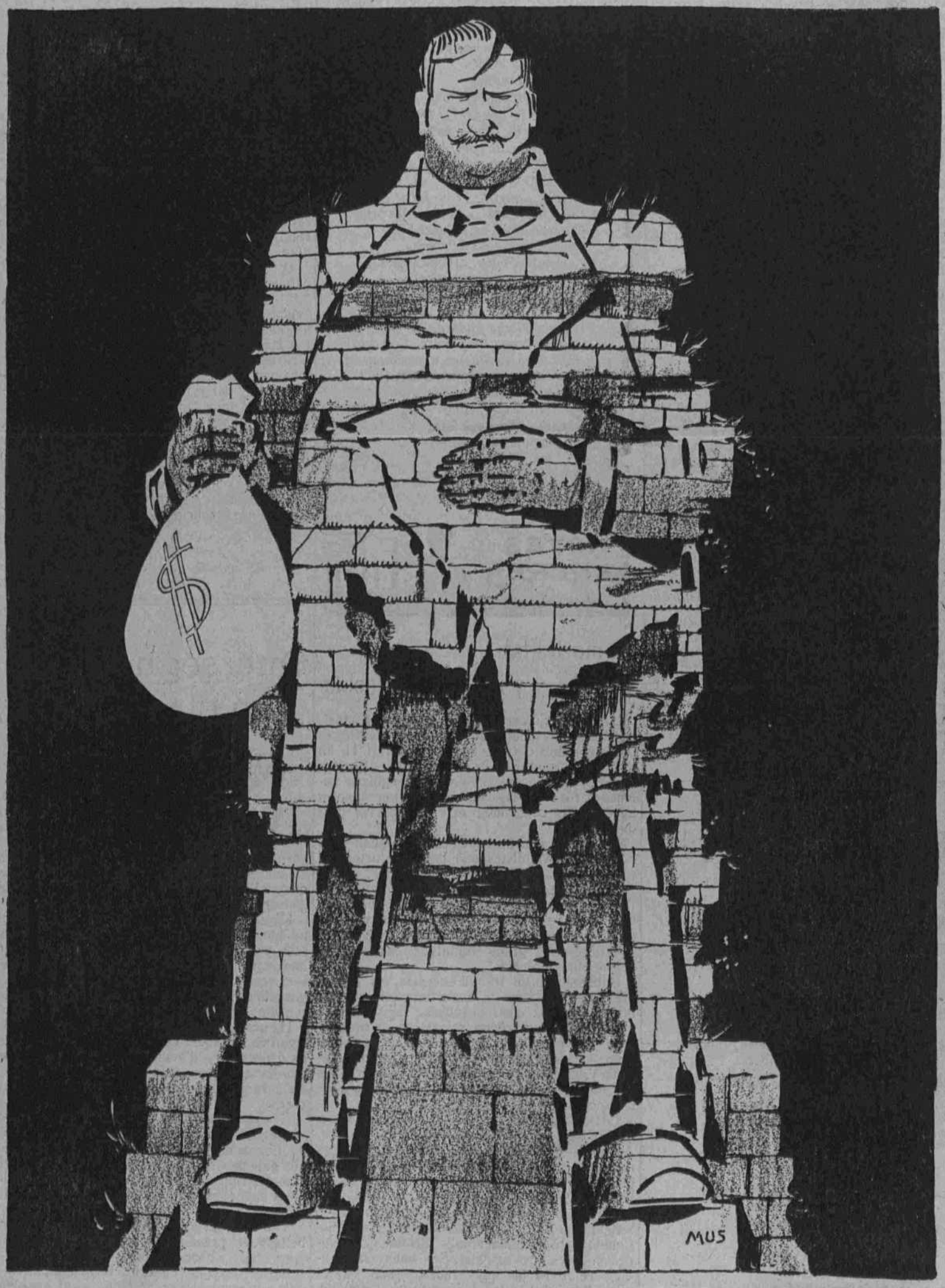
Dos seminaristes que estiuegen al camp, a l'entrar a una masia's topen ab un bulldog que'ls amenassa ab grans lladrucs.

Un d'ells retrocedeix esverat.

—¿Tanta por, tens?—fa l'altre.—¿No dius sempre que no't fa res el mirar la mort cara a cara?

—Bé, sí...—respon el poruc.—Però es que aquet gos no està mort.

El colós de pedra

—¡Tot trinxat!... ¡Tot romput!... ¡No s'ha salvat sinó la bossa!...

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN EL NUMERO 2259

1.ª XARADA I.—*Sipia*.
2.ª ID. II.—*Granollers*.
3.ª ANAGRAMA I.—*Roger-Gerro*.
4.ª ID. II.—*Simona-Somnia*.
5.ª ID. III.—*Sembla-Balmes*.

CORRESPONDENCIA

Cavallers: Pep Ximplet: L'endevinalla es vella y bruta. De lo demés en prenem nota.—Joaquim Malleu: Li confirmem la rebuda dels quatre anteriors y li agraim l'envio d'aquet. ¿Còm ho vol fer? ¡Paciencia!—F. M.: Anirà, perquè es curteta.—J. F. (Sant Joan les Fonts): Té poca importancia, pera interessar a la generalitat dels llegidors.—J. V.: Si l'espai no obliga a lo contrari, s'insertarà.—Joan Antich Puquí: Rebuda la remesa. Farem els possibles d'aprofitarne una bona part.—E. C.: Si hi cab, potser sí.—Narcís Vila Minobis: Com que'ls originals inservibles no's guarden, vetaquí que ara no me'n recordo. Pot estar segur, per això, que no devia esser res *de gravetat*, o sinó me'n recordaria. La conversa no'ns té utilitat, pel motiu de que la solució, aquí, no es coneguda com a nom de cap cafè.—Joaquim Puig: Van bé.—Pere Queraltó Tolosa: Realment, no hi hà torn establert pera l'inserció d'aquesta mena d'originals. Lo cert es que, si s'acepten, entren en cartera y, si entren en cartera, se publiquen un dia o altre. De tots modos, tantes mercès per la *doble* remissió.—A. B. (a) Lo Rector de Vallfogona: Me quedo ab la targeta.—J. R. y V.: Les ganes de servirlo bé hi són.

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Olm, número 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.ª